

Zagovaračka inicijativa **VRANJE**

„Tvoj grad – tvoja reč“

SKUPŠTINI GRADA VRANJA

Ul. Narodnog Heroja br. 1

17500 Vranje

Predmet:

INICIJATIVA

Za uspostavljanje Saveta za zdravlje mladih Grada Vranja kao stalnog međusektorskog savetodavnog tela za unapređenje politika mentalnog, seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladih

• Pravni osnov

Pravni osnov za podnošenje ove inicijative sadržan je u odredbama Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o mladima, Zakona o javnom zdravlju, Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o planskom sistemu Republike Srbije, Statuta Grada Vranja, kao i u strateškim dokumentima Republike Srbije i Grada Vranja koji uređuju oblast javnog zdravlja, omladinske politike i unapređenja položaja mladih.

Inicijativa je u skladu sa ciljevima Strategije za mlade Republike Srbije za period 2023-2030. godine, Strategije javnog zdravlja Republike Srbije, Nacionalnog programa očuvanja i unapređenja seksualnog i reproduktivnog zdravlja građana Republike Srbije, kao i Nacrta programa unapređenja položaja mladih Grada Vranja za period 2026-2028. godine, koji unapređenje zdravstvene zaštite mladih prepoznaje kao jedan od prioriteta lokalne omladinske politike.

• Razlozi za podnošenje inicijative

Mentalno, seksualno i reproduktivno zdravlje mladih predstavljaju jednu od ključnih oblasti od značaja za kvalitet života mladih, njihovu socijalnu uključenost i dugoročni razvoj lokalne zajednice.

Analiza relevantnih dokumenata javnih politika pokazuje da Grad Vranje raspolaže razvijenim institucionalnim kapacitetima u oblasti zdravstvene zaštite, uključujući Dom zdravlja, Zdravstveni centar, Zavod za javno zdravlje, Savetovalište za mlade i Kancelariju za mlade. Istovremeno, lokalni strateški dokumenti prepoznaju unapređenje zdravlja mladih kao jedan od prioriteta razvoja grada.

Međutim, analiza ukazuje da ne postoji stalni institucionalni mehanizam koji bi omogućio koordinisano planiranje, sprovođenje i praćenje lokalnih politika u oblasti zdravlja mladih, niti telo koje bi povezivalo lokalnu samoupravu, zdravstvene ustanove, obrazovne institucije, organizacije civilnog društva i same mlade u procesu kreiranja i evaluacije javnih politika.

Poseban izazov predstavlja činjenica da se mladi dominantno informišu putem društvenih mreža, dok je poverenje u institucionalne izvore informisanja znatno manje, što dodatno naglašava potrebu za koordinisanim pristupom zdravstvenom obrazovanju i komunikaciji sa mladima.

Polazeći od navedenih činjenica, smatramo da je uspostavljanje Saveta za zdravlje mladih opravdan i potreban korak ka jačanju međusektorske saradnje i unapređenju lokalnih javnih politika u ovoj oblasti.

• **Predmet inicijative**

Ovom inicijativom predlaže se da Grad Vranje uspostavi **Savet za zdravlje mladih** kao stalno međusektorsko savetodavno telo koje će doprineti unapređenju politika usmerenih na očuvanje i unapređenje fizičkog, mentalnog, seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladih.

Savet bi predstavljao institucionalni mehanizam saradnje između lokalne samouprave, zdravstvenih ustanova, obrazovnih institucija, organizacija civilnog društva i mladih, sa ciljem koordinacije aktivnosti, razmene informacija i predlaganja mera za unapređenje položaja mladih.

• **Ciljevi inicijative**

Cilj inicijative jeste uspostavljanje održivog mehanizma međusektorske saradnje koji će doprineti:

- unapređenju javnih politika u oblasti zdravlja mladih;
- boljoj koordinaciji lokalne samouprave, lokalnih ustanova i organizacija;
- većem učešću mladih u kreiranju i praćenju javnih politika koje ih se neposredno tiču;
- unapređenju dostupnosti informacija i usluga u oblasti mentalnog, seksualnog i reproduktivnog zdravlja;
- razvoju preventivnih programa i promociji zdravih stilova života;
- jačanju zdravstvene pismenosti mladih;
- unapređenju saradnje između zdravstvenog, obrazovnog i sektora socijalne zaštite.

• **Predlog rešenja**

Predlaže se da Savet za zdravlje mladih bude obrazovan kao stalno savetodavno telo Grada Vranja.

Savet bi činili predstavnici:

- Grada Vranja;
- Gradskog veća;
- Doma zdravlja Vranje;
- Zdravstvenog centra Vranje;
- Zavoda za javno zdravlje;
- Kancelarije za mlade;
- obrazovnih ustanova;
- Centra za socijalni rad;
- Crvenog krsta;
- organizacija civilnog društva koje deluju u oblastima zdravlja, mladih i ljudskih prava;
- đачkih parlamenata
- mladih.

Radi efikasnijeg rada, Savet može obrazovati stalne ili povremene radne grupe za pojedine oblasti, naročito za pitanja mentalnog zdravlja, seksualnog i reproduktivnog zdravlja, prevencije bolesti zavisnosti, prevencije nasilja i unapređenja zdravstvene pismenosti.

• **Očekivani efekti**

Uspostavljanjem Saveta za zdravlje mladih Grad Vranje bi:

- unapredio koordinaciju lokalnih institucija u oblasti zdravlja mladih;
- obezbedio kontinuirani dijalog između mladih i donosilaca odluka;
- povećao kvalitet planiranja i sprovođenja lokalnih javnih politika;
- doprineo razvoju preventivnih programa i promociji zdravih stilova života;
- unapredio dostupnost informacija i usluga namenjenih mladima;
- stvorio institucionalni okvir za razvoj zajedničkih projekata lokalne samouprave, zdravstvenih ustanova i organizacija civilnog društva.

• **Predlog zaključka**

Predlaže se da Skupština grada Vranja razmotri ovu inicijativu i zaduži nadležne organe Grada da, u saradnji sa relevantnim institucijama i organizacijama civilnog društva, pripreme predlog akta o osnivanju Saveta za zdravlje mladih Grada Vranja, uz obezbeđivanje aktivnog učešća mladih u procesu njegovog uspostavljanja i budućeg rada.

- **Usklađenost sa ciljevima projekta**

Inicijativa je rezultat procesa **Youth Policy Lab**, zasnovana na analizi relevantnih javnih politika i konsultacijama sa mladima i lokalnim akterima i predstavlja doprinos jačanju participativnog donošenja odluka na lokalnom nivou.

Youth Policy Lab metodologiju (Laboratorije mladih za donošenje javnih politika) Fondacija Centar za demokratiju razvija i sprovodi oslanjajući se na svoja iskustva velikog regionalnog projekta RYDE („Regionalni dijalog mladih za Evropu“), kroz koji je ostvarena saradnja i povezivanje mladih, organizacija civilnog društva i donosilaca odluka u kreiranju predloga za unapređenje javnih politika. Stečena znanja i naučene lekcije primenjene su kroz projekat „Tvoj grad – tvoja reč“, gde je lokalnim potrebama prilagođen model strukturisanog dijaloga koji pokazuje potencijal da postane održiv mehanizam uključivanja mladih u kreiranje javnih politika u jedinicama lokalne samouprave.

Beograd, Vranje, avgust 2026.

Ovaj materijal objavljen je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za njegovu sadržinu odgovorna je isključivo Fondacija Centar za demokratiju i ona ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Projekat „Tvoj grad – tvoja reč“ realizuje se u okviru projekta „EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji“ Beogradske otvorene škole koji je finansijski podržan od strane Evropske unije.